

VERENIGING VRIENDEN VAN DE AMSTERDAMSE BINNENSTAD

Algemene Ledenvergadering, zaterdag 2 juni 2012

Algemeen Jaarverslag

Inleiding

Het afgelopen verslagjaar loopt van de ALV van 16 april 2011 tot de ALV van 2 juni 2012. In deze periode heeft de vereniging zich met diverse onderwerpen bezig gehouden, teveel om in het jaarverslag te noemen. Verreweg het belangrijkste resultaat was het besluit van de UvA om het sloop/nieuwbouwplan van architectenbureau Cruz y Ortiz voor het Binnengasthuisterrein in te trekken en een nieuw plan met herbestemming van de beschermde monumenten als uitgangspunt te gaan ontwikkelen, in overleg met alle betrokkenen, waaronder onze vereniging. Maar het behoud van de monumenten van het Binnengasthuisterrein was, zoals uit dit jaarverslag blijkt, wel verreweg het belangrijkste, maar niet het enige resultaat van de VVAB in dit verslagjaar.

De VVAB eigent resultaten overigens nooit helemaal aan zichzelf toe. Resultaten kunnen, zoals altijd, slechts tot stand komen, dankzij samenwerking met anderen. De VVAB kan alleen iets bereiken wanneer haar voorstellen worden overgenomen door raadsleden, dagelijks bestuurders en ambtenaren van het stadsdeel en het is om die reden van groot belang dat wij in de politiek goede contacten onderhouden - wat vaak veel tijd en aandacht kost. De tijd is voorbij dat de vereniging uitsluitend afhankelijk kan zijn van vrijwilligers. Om die reden is er in het verslagjaar een belangrijke stap gezet in de verdere professionalisering van de organisatie door het aanstellen van Walther Schoonenberg als betaalde medewerker. Daarmee gaat de vereniging een geheel nieuwe fase in.

Behoud van monumenten op het Binnengasthuisterrein

In het vorige jaarverslag hebben we melding gemaakt van de vernietiging van de monumentenvergunning door de rechtbank Amsterdam op 30 maart 2011, vlak vóór de ALV. De rechtbank heeft drie motiveringsgebreken vastgesteld:

- Het stadsdeelbestuur heeft niet deugdelijk gemotiveerd waarom in afwijking van een ernstig bezwaar van de Rijksdienst en een pro forma bezwaar van de monumentencommissie kan worden overgaan tot sloop van twee rijksmonumenten, die onderdeel zijn van een ook als complex aangewezen rijksmonument.
- Het stadsdeelbestuur heeft niet deugdelijk gemotiveerd waarom het belang van de UvA in redelijkheid dient te prevaleren, aangezien niet deugdelijk is onderzocht of er voor het thans gewenste volume met de thans gewenste functie een geschikt alternatief aanwezig is.
- Het stadsdeelbestuur heeft de vraag of de inbreuk op de monumentale waarden in redelijkheid gerechtvaardigd kan worden in het licht van de voortgaande digitalisering van bibliotheken ten onrechte niet in de belangenafweging betrokken.

De UvA ging in hoger beroep bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het stadsdeel aanvankelijk ook, maar in een spannende vergadering op de late uurtjes van 31 mei 2011 besloot de deelraad om het hoger beroep in te trekken. Uiteraard hadden wij voor dat resultaat gelobbyd, met succes. De motie van Fred Kramer (GroenLinks) en Joop Lahaise (PvdA) werd aangenomen met 16 stemmen vóór en 12 tegen. Het gevolg was dat de UvA er opeens alleen voor stond. De VVAB maakte nog bezwaar tegen de coulante wijze

waarop het stadsdeel met termijnen omging. Volgens de vereniging moest het stadsdeel binnen vier maanden na de vernietiging van de monumentenvergunning, dat wil zeggen uiterlijk op 30 juli 2011, een nieuw besluit nemen. Dat kon uiteraard volgens de vereniging alleen een weigeringsbesluit zijn. Het stadsdeel nam echter geen besluit en gaf de universiteit de gelegenheid enkele onderzoeken te doen, waarmee de universiteit hoopte een betere motivering voor het sloop/nieuwbouwplan te verkrijgen om basis waarvan een herstelbesluit mogelijk was. Wij waren er niet gerust op. Tot onze verrassing bleek uit het onderzoek van ir. R.A. Toornend dat de UvA haar programma van eisen kan realiseren zonder de twee beschermde rijksmonumenten te slopen. Hij sprak een duidelijke voorkeur uit voor herbestemming in plaats van sloop! De andere onderzoeken, onder andere het pleidooi voor sloop van prof. drs. A.L.L.M. Asselbergs - oud-directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg - verloren daarmee hun relevantie. Immers, als het mogelijk is de bibliotheek te realiseren in de bestaande gebouwen, vervalt de motiveringsgrond voor het sloopplan. De VVAB heeft zelf ook enkele onderzoeken laten doen:

- Architect André van Stigt is gevraagd te reageren op het Rapport Toornend. Ir. A. van Stigt behoort tot de belangrijkste deskundigen in ons land op het gebied van de herbestemming van monumenten. Hij heeft diverse moeilijke projecten tot een goed einde gebracht.
- Hendrik Battjes en Dr. Leon Deben hebben gereageerd op de rapportage over de campusvorming. Leon Deben was als stadssocioloog verbonden aan de UvA, Hendrik Battjes is deskundig op het gebied van de ruimtelijke ordening.
- Dr. Gerrit Vermeer, universitair docent architectuurgeschiedenis en monumentenzorg aan de UvA, en Prof. Dr. Wim Denslagen, architectuurhistoricus aan de Universiteit Utrecht, hebben gereageerd op het Rapport Asselbergs. Beiden zijn deskundig op het gebied van het cultureel erfgoed en de monumentenzorg.

Deze deskundigen hebben hun onderzoek kosteloos uitgevoerd, gedreven door het besef van de noodzaak ervan. In een apart schrijven vatte de VVAB de belangrijkste conclusies van deze rapporten samen en kwam tot de conclusie dat de sloop van de twee monumenten wenselijk noch nodig is. De conclusies van Toornend werden door Van Stigt bevestigd. Vermeer toonde aan dat de redenering van Asselbergs op cruciale onderdelen spaak liep. Battjes en Deben lieten zien dat de veronderstellingen van de campusvorming niet deugden. De onderzoeken waren al vernietigend voor de UvA, maar de universiteit kreeg de genadeslag door de negatieve adviezen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Bureau Monumenten & Archeologie. In maart 2012 moest het stadsdeelbestuur op basis van deze gevraagde en ongevraagde adviezen een besluit nemen. Wij waren zo opletten dat we zelfs de geheimzinnige komst van UvA-adviseur Schepers bij stadsdeelbestuurder Boudewijn Oranje opmerkten. Het werd op Twitter geplaatst. Er werd gespeculeerd. Wat gebeurde daar? Een week later bleek dat er besprekingen hadden plaatsgevonden tussen het stadsdeel en de UvA. Die hebben geleid tot het moedige besluit van de UvA om het sloopplan - Plan A - in te trekken en een begin te maken met het opstellen van een herbestemmingsplan - Plan B. De VVAB heeft de conceptovereenkomst bestudeerd en verklaarde zich te kunnen vinden in de in deze tekst geformuleerde uitgangspunten. De vereniging sprak de hoop uit dat alle belanghebbenden, inclusief de bewoners en de VVAB, gezamenlijk gaan werken aan een goed en realiseerbaar Plan B. Het meest heikele punt is de bebouwing c.q. overkapping van de binnenhof. We zullen niet voor 100% onze zin krijgen - Toornend en Van Stigt gingen immers beiden uit van bebouwing van de binnenhof -, maar

de monumenten zullen niet worden gesloopt. De vereniging kan daarom niet op voorhand uitsluiten dat de binnenplaats niet wordt overkapt. Algeheel bebouwen is echter uit den boze. Het gaat dus om de manier waarop de binnenhof wordt gewijzigd. Blijft het karakter van een binnenhof in stand? We zullen dat kritisch bekijken.

Het is niet overdreven te stellen dat het Binnengasthuisterrein het belangrijkste resultaat van de VVAB is, niet alleen in het verslagjaar, maar misschien wel van de laatste tien jaar. We hebben de laatste grote instelling in de binnenstad, die meent dat beschermde monumenten gesloopt kunnen worden, daarvan kunnen weerhouden. Triomfantelijk zijn we daar niet over; we stellen slechts zakelijk vast dat de omslag in het denken van de UvA een belangrijk historisch feit is.

Steigerdoekreclame en Unesco Werelderfgoed

De VVAB heeft vanaf 2005 de Reclamewerkgroep van het Wijkcentrum d'Oude Stadt gesteund in een niet altijd gemakkelijke strijd tegen de steigerdoekreclame. Wij vonden de schreeuwerige steigerdoekreclame in strijd met het vigerende beleid om de reclame in het beschermd stadsgezicht zoveel mogelijk terug te dringen. Wij werden daarin gesterkt door een uitspraak van de Unesco bij de aanwijzing van de binnenstad op de Werelderfgoedlijst op 1 augustus 2010. Amsterdam werd opgedragen: "Pursuing the application of measures to eradicate aggressive advertising hoardings and video screens on scaffolding and work-site fences inside the property". Een uitspraak die niet de VVAB, maar de Reclamewerkgroep door lobbyen bij de Icomos voor elkaar heeft gekregen.

Maar hoe kon het resultaat worden verzilverd? De VVAB heeft over dit onderwerp meerdere keren gesproken met het Bureau Werelderfgoed - meerdere keren samen, een enkele keer onafhankelijk van de Reclamewerkgroep - en er is ook een bespreking geweest met Boudewijn Oranje. Inmiddels was het wel duidelijk dat er geen politiek draagvlak meer was voor de steigerdoekreclame. Het Bureau heeft de VVAB gevraagd wat zij een acceptabele oplossing zou vinden. De VVAB heeft voorgesteld reclame op steigerdoeken te verbieden, maar wel de sponsoring van een gevelprint mogelijk te maken. De sponsor mag zijn naam en logo onderaan het doek afdrukken, op een beschaafde wijze. Het stadsdeel heeft vervolgens vier varianten aan de deelraad voorgelegd, waarvan de eerste variant gelijk is aan het VVAB-voorstel en de omvang van de sponsorreclame is vastgesteld op 10% van het geveldoek. De andere varianten betekenden geen afschaffing, maar beperking van de steigerdoekreclame tot de eerste verdieping, 25% en 50% van het geveloppervlak, boven de begane grond.

In de raadscommissie van 13 december 2011 sprak een meerderheid zich uit voor het meest vérgaande voorstel. Het DB zegde toe de steigerdoekreclame medio 2012 af te schaffen, omdat lopende contracten moesten worden gerespecteerd. Op 29 mei was de afschaffing een feit. Een regeling voor gevelprints, in overeenstemming met het VVAB-voorstel, volgt nog. Het verbieden van de megalomane steigerdoekreclame in het centrum is een belangrijk resultaat, waaruit blijkt dat de VVAB het meest bereikt wanneer zij niet alleen maar 'neen' zegt, maar ook suggesties doet hoe het wél kan. Het historische besluit is het eerste resultaat van de aanwijzing van de Amsterdamse binnenstad als Unesco Werelderfgoed.

De VVAB heeft ook gesproken met het Bureau Werelderfgoed over de verplichte zesjaarlijkse-rapportage aan de Unesco. We hebben constructief meegedacht over de

zogenaamde indicatoren voor de toestand van het Werelderfgoed, o.a. op een gesprek op 6 december 2011. Er zal een nul-meting worden verricht op basis van een groot aantal indicatoren, vooral kwantitatieve gegevens, op basis waarvan jaarlijkse metingen kunnen worden getoetst. Het gaat daarbij niet alleen om het behoud van de monumenten, maar bijvoorbeeld ook over de druk op de binnenstad, door de horeca, het toerisme, het verkeer, etc. De VVAB is toegezegd een inhoudelijke inbreng te krijgen in de zes-jaarlijkse-rapportage, hoe wij de toestand van het Werelderfgoed ervaren.

Vrijgeven van markiezen tegengehouden

Reclamewildgroei is een bijzonder probleem waarmee onze historische binnenstad te kampen heeft. Ondernemers verzinnen steeds weer andere manieren om reclame te maken, bijvoorbeeld door *geen* reclame te maken, door parasollen neer te zetten of de gevel vol te hangen met markiezen. Nu is dat laatste vrijwel niet toegestaan door de welstandsregels, maar de VVD - dezelfde partij die ons in bovenstaande onderwerpen evenmin had gesteund - stelde in de deelraad voor dit verbod op te heffen. Het argument luidde dat een monumentale gevel er fraaier uit gaat zien, wanneer historisch verantwoorde markiezen worden bevestigd aan de gevel. Aanvankelijk leek de hele deelraad met de VVD mee te gaan om markiezen geheel vrij te geven.

De VVAB heeft echter gereageerd met een doorwrochte notitie waarin werd aangetoond dat verreweg de meeste monumenten in de binnenstad, die immers van vóór 1850 dateren, nooit van markiezen voorzien zijn geweest. Daar komt nog bij dat ‘vlakheid’ een belangrijke karakteristiek vormt van de Amsterdamse gevelwanden. Er steekt doorgaans niet meer uit de gevel dan een hardstenen stoep, architraven of kroonlijsten en een hijsbalk. Ook de vensters blijven binnen de gevelwand (vandaar ook de negge). Alles wat aan een gevel wordt toegevoegd en uitsteekt, verstoort daarom niet alleen het monument zelf, maar ook het stadsgezicht. In de zeventiende en achttiende eeuw dienden luiken (in de zeventiende eeuw aan zowel de binnen- als buitenzijde van de gevel, in de achttiende eeuw alleen aan de binnenzijde) als zonweringen. Pas in de tweede helft van de negentiende eeuw volgen diverse vormen van zonweringen, maar wanneer markiezen worden toegepast vormen deze onderdeel van een gevelontwerp. Klakkeloos toevoegen van markiezen, wezensvreemd aan de architectuur, verstoort het aangezicht van de gevel en ook het stadsgezicht. Bovendien wordt de markies niet gebruikt om zon te weren, maar om de aandacht te vestigen op een horecafunctie.

De VVAB heeft ingesproken in de raadscommissie op 13 september 2011, oordeelde dat het raadsvoorstel ondoordacht was en wist daarmee de commissie op andere gedachten te brengen. Voor de vorm werd besloten dat aan BMA preadvies wordt gevraagd, maar de portefeuillehouder maakte al duidelijk niets te voelen voor het VVD-voorstel.

Bestemmingsplan Water en Steigerplan

Het onderwerp van het water in de binnenstad houdt de vereniging al jaren bezig. Op 26 april 2003 organiseerden we een bijzondere ledenvergadering waar enkele uitgangspunten werden geformuleerd. Onder andere werd expliciet genoemd dat de “de relatie tussen stad en water zoveel mogelijk moet worden hersteld door de kades, zowel op het land als op het water, vrij te maken” en dat “dynamisch gebruik van het water prioriteit heeft: zolang de boten ook werkelijk varen, blijft de relatie tussen stad en water bestaan.” In de inleiding op

het debat werd door Walther Schoonenberg expliciet de waterpleinen genoemd als locaties waar de relatie tussen stad en water moet worden hersteld. Stadsdeelbestuurder Guido Frankfurter kwam daarna in 2005 met een *Visie op het water in de binnenstad*, die op een bijzondere ledenvergadering op 21 mei 2005 werd besproken en waarmee de VVAB zich niet kon verenigen, wel met de uitgangspunten, niet met de uitwerking. Zo wilde de vereniging geen uitbreiding van het aantal ligplaatsen voor woonboten in de Prinsengracht. De visie werd in die richting aangepast. Overeind bleef wel het streven de meest dichtgeslibde locaties enigszins te verbeteren, vooral ter plaatse van waterpleinen als de Noordermarkt en het Amstelveld.

Een ander onderwerp betrof de bevordering van het dynamisch gebruik van het water, een oud onderwerp dat voor het eerst door Geurt Brinkgreve namens de Bond Heemschut in de jaren vijftig werd bepleit. Het doel van het vervoer van mensen en goederen over de grachten is het verkeer over de smalle kades te beperken. Na de oorlog is het dynamisch gebruik van het water sterk afgenomen en momenteel zijn er diverse initiatieven om het water weer te gebruiken waarvoor het oorspronkelijk was bedoeld. Echter, om dit mogelijk te maken dient de wallenkant bereikbaar te zijn en dat is vaak niet mogelijk vanwege geparkeerde auto's en woonboten. Ook in 2005 werd door het stadsdeel het *Steigerplan* opgesteld, waarin werd voorzien in een netwerk van eenvoudige aanmeerplaatsen voor het vervoer over water. Geen steigers, maar op- en afstapvoorzieningen bestaande uit een aantal meerpalen en een plankje tussen twee meerpalen. Het Steigerplan werd in 2007 met steun van de vereniging vastgesteld door de deelraad.

Het nieuwe bestemmingsplan water bevat geen nieuw beleid, maar implementeert de in de Visie en het Steigerplan uitgewerkte voorstellen. De uitgangspunten van het bestemmingsplan zijn:

- Bevordering van de “beleving van het water”
- Intensief en veelzijdig gebruik van het water, ook voor goederenvervoer
- Kleinschalige op- en afstapvoorzieningen (Steigerplan)
- Beperking van de overlast
- Ligplaatsen mogen de doorvaart niet belemmeren.

Het is duidelijk dat de VVAB geheel achter deze uitgangspunten staat. Net als bij de Visie ging de discussie dan ook vooral over de uitvoering. De VVAB sprak zich in een schriftelijke inspraakreactie uit voor het bestemmingsplan, maar achtte de uitwerking onvoldoende, te mager. De discussie over het bestemmingsplan op de druk bezochte inspraakavond op 15 juni 2011 in de Beurs van Berlage, waar de VVAB als één van de belangrijke organisaties op de plenaire zitting insprak, werd echter overheerst door het thema van de overlast te water. De VVAB heeft toen voorgesteld de versterkte muziek op plezierboten te verbieden, hetgeen de toezegging opleverde dat het voorstel serieus zou worden bekeken. In augustus 2011 besloot het stadsdeelbestuur versterkte muziek op boten vanaf de zomer van 2012 te verbieden.

We zien dus dat de vereniging reeds in 2005, daarna in 2007 en tenslotte in 2011 haar steun heeft gegeven voor zowel de uitgangspunten van de Visie als het Steigerplan. Dat standpunt werd ter discussie gesteld toen wij in december 2011 werden benaderd door een groep bewoners van de Noordermarkt, die actie voeren tegen de komst van een op- en afstapvoorziening aldaar. Om die voorziening te kunnen realiseren, moeten er twee woonschepen worden verplaatst, vrijkomende ruimte overigens die slechts gedeeltelijk door

de op- en afstapvoorziening wordt ingenomen. Het bestuur besloot vast te houden aan de sinds 2005 ingezette lijn en dus geen verzoek te doen aan het stadsdeelbestuur aan de Noordermarkt alles te laten zoals het is. Echter, de bewonersactie werd wel gesteund door in een brief aan het stadsdeelbestuur aan te dringen op maatregelen tegen verdergaande commercialisering. Aan de komst van de op- en afstapvoorziening werden een aantal eisen gesteld, van het voorkomen van toeëigening van de op- en afstapvoorziening door rondvaartrederijen tot aan het realiseren van een horecastop op het plein. De Noordermarkt is inderdaad een leuk gebied en dat moet zo blijven. Het gaan ons inziens nog leuker worden als de relatie met het water wordt hersteld. Ons belangrijkste motief om het vervoer over het water te bevorderen is echter het zware vrachtverkeer over de smalle kades te beperken. Zo vervangt het elektrisch aangedreven vrachtschip van *Mokum Mariteam* vier volle vrachtwagens. Dat is in het belang van het behoud van de grachtenhuizen, maar ook van de monumentale bruggen.

Hotelnota

Of het water wel of niet commercieel en toeristisch en commercieel wordt gebruikt, ligt niet aan de gecreëerde voorzieningen of aan het water zelf, maar aan de vraag of de gemeente en het stadsdeel erin slagen de functiemenging in stand te houden. Sinds 2005 is het veel belangrijker geworden de woonfunctie van de historische binnenstad te verdedigen. De binnenstad staat op een kruispunt. We hebben bijna het punt bereikt waar de ontwikkeling naar een toeristisch pretpark onomkeerbaar is. De attractie van de binnenstad ligt echter in de gemengde functie, in het feit dat achter de historische façades wordt gewoond en gewerkt.

Voor de VVAB is dit onderwerp ook vanuit haar statuten van belang. De VVAB voert volgens haar statuten niet alleen actie voor het behoud en herstel van de Amsterdamse binnenstad, maar ook voor goed woon- en werkklimaat. Het behoud van de gemengde functie van de binnenstad, in het bijzonder de woonfunctie, is van groot belang, niet alleen om te voorkomen dat de binnenstad een pretpark wordt, maar ook om de monumenten in stand te houden. Verreweg de meeste monumenten zijn immers woonhuismonumenten. Met argusogen bekijken wij de voortgaande commercialisering van de binnenstad en we dreigen het omslagpunt te bereiken waar de ontwikkeling naar een pretpark onomkeerbaar wordt. Amsterdam heeft nu al 370 hotels met 22.000 kamers, terwijl 64% van deze hotels in het relatief kleine centrum zijn gevestigd. Het aantal hotelovernachtingen steeg van 2008 naar 2010 van 8,5 naar 9,7 miljoen, waarvan het merendeel in de binnenstad. Om te voorkomen dat deze ontwikkeling de leefbaarheid van de binnenstad aantast en daarmee op termijn ook de functiemenging schaadt, heeft de VVAB in het kader van de hotelnota vraagtekens gezet bij het verlenen van vergunningen voor allerlei nieuwe toeristische functies in de hele binnenstad, zoals hoteluitbreidingen - van het Hyatt/Andazhotel op de Prinsengracht, een hotel aan de Elandsgracht tot en met uitbreiding van hotel Victoria, uitbreiding van de horeca bijvoorbeeld door terrassen, evenementen op het Rembrandtplein, de bierfiets enz. De vereniging heeft een aantal concrete voorstellen gedaan die verder gaan dan de voorstellen van het stadsdeelbestuur. De belangrijkste voorstellen waren:

1. Het stadsdeel gaat met het college van B&W in gesprek en bepleit dat slechts nog bij hoge uitzondering een hotel in de binnenstad kan worden gevestigd en dat voor nieuwe vestigingen primair wordt uitgegaan van locaties buiten de binnenstad.

2. In het 1012-gebied wordt de ‘oud voor nieuw-regeling’ toegepast. Dit betekent dat een uitbreiding of nieuw hotel alleen wordt toestaan als daarvoor een gelijk aantal kamers in dit gebied is verdwenen.
3. Behoud de ‘vijfde beleidsregel’. Deze beleidsregel stelt voorwaarden aan het aantal woningen dat onttrokken mag worden ten behoeve van hotelontwikkeling en heeft tot doel om te voorkomen dat er door uitbreiding van de horeca geen woningen worden onttrokken.

De ‘vijfde beleidsregel’ luidt aldus: “In de Amsterdamse binnenstad behoeft de woonfunctie, zeker in relatie tot de hotelfunctie, extra bescherming. Weliswaar worden woningen, vooral als zij behoren tot de sociale voorraad, al beschermd via de (regionale) Huisvestingsverordening, maar ook in het kader van de ruimtelijke ordening is er aanleiding om grote terughoudendheid te betrachten ten aanzien van hotelplannen die ten koste gaan van woonruimte. Uitgangspunt is daarom dat als er al medewerking wordt verleend aan omzetting van woonruimte in hotelruimte - en dat is alleen het geval als aan de andere beleidsregels wordt voldaan en medewerking wordt verleend op grond van de Huisvestingsverordening -, dat alleen gebeurt als het aantal woningen en het totale woonoppervlak dat verloren gaat, in redelijke verhouding staan tot het aantal te realiseren hotelkamers respectievelijk het te realiseren hoteloppervlak. Een voorwaarde is bovendien dat slechts enkele woningen per initiatief verloren gaan. Om misbruik te voorkomen worden in het kader van deze beleidsregel voormalige woningen, die kort voor de indiening van het plan om een hotel te realiseren aan hun woonbestemming zijn onttrokken, gelijkgesteld aan woningen.”

De ‘oud-voor-nieuw-regeling’ verwierf geen meerderheid in de deelraad, het behoud van de ‘vijfde beleidsregel’ wél. De vereniging heeft hiermee een belangrijk resultaat geboekt om de commercialisering te stoppen door behoud van de gemengde functie van de binnenstad.

Ook op het water dreigt de komst van hotels. Het stadsdeelbestuur wil een deel van de illegale verhuur van woonboten aan toeristen legaliseren. Het gemeentebestuur heeft op verzoek van het stadsdeel Centrum voorgesteld de Verordening op het Binnenwater (VOB) zodanig te wijzigen dat ‘niet-watergebonden activiteiten’ op boten worden toegestaan, waarmee de komst van ‘short-stay’ op boten mogelijk wordt gemaakt. Het stadsdeel wil in totaal 43 vergunningen uitgeven voor bestaande, op dit moment nog illegale, en nieuwe hotelboten. De VVAB heeft zich in een inspraakreactie hier vierkant tegen uitgesproken, omdat het voorstel de sluisdeuren opent voor een nieuwe wildgroei op het water. Inmiddels is duidelijk dat het voorstel niet op een meerderheid kan rekenen in de deelraad.

Andere onderwerpen

Bij diverse andere onderwerpen liet van de VVAB in dit verslagjaar van zich horen.

- De vereniging heeft aandacht gevraagd voor de historische elektriciteitskastjes van het voormalige Gemeentelijk Energiebedrijf die door de huidige energieleverancier dreigen te worden verwijderd. De actie, op initiatief van een lid van onze vereniging, vond plaats naar aanleiding van het dreigende verdwijnen van een dergelijke kast in de Langestraat. De VVAB heeft een inventarisatie gemaakt en ter beschikking gesteld aan het stadsdeel. Na een positief advies van BMA gaat het stadsdeel over tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

- De vereniging had ernstige kritiek op het herinrichtingsplan van het Haarlemmerplein. In een schriftelijke inspraakreactie werd het plan te weinig ambitieus genoemd, “een optelsom van eisen”. Er is teveel asfalt en te weinig plein. Het maken van een waterpartij in een dijklichaam die als landroute diende naar een stadspoort is volgens de vereniging aan niemand uit te leggen. Er is met alles rekening gehouden behalve met het beschermd stadsgezicht. Stadsdeelbestuurder Van Pinxteren reageerde op een expertmeeting waaraan de VVAB deelnam, met de opmerking dat het herinrichtingsplan ‘tijdelijk’ is en het plein opnieuw moet worden ingericht wanneer de ‘knip in de stadshartlus’ is uitgevoerd. Er komt dan minder verkeer op het Haarlemmerplein.
- De vereniging heeft eveneens kritiek geleverd op de experimenten met asfalt met een zogenaamd ‘streetprint’ tussen de tramrails op het Singel bij het Koningsplein en het Rembrandtplein. De toepassing van asfalt in de Amsterdamse binnenstad is onacceptabel. Naar het oordeel van de vereniging dient vastgehouden te worden aan het ambitieniveau dat met het Handboek Openbare Ruimte (HIOR) is vastgelegd als geldend beleid. De gemeente heeft laten weten dat het slechts om een experiment gaat en dat er ook experimenten met klinkerbestrating zullen worden uitgevoerd (inmiddels aangelegd in de Marnixstraat).
- De vereniging heeft zich verzet tegen de komst van LED-schermen op City Theater aan het Leidseplein, het DeLarMar Theater aan de Marnixstraat en het nieuwe NRC-gebouw aan het Rokin. Er zijn toezeggingen gedaan dat de reclame op deze schermen zal worden beperkt. Met het City Theater is expliciet afgesproken dat het LED-scherm geen bewegende reclame toont. Het gaat om een moderne versie van een filmposter. Op het Rokin gaat het om een moderne versie van een lichtkrant. We blijven dat in de gaten houden.
- De vereniging heeft de monumentenplaatsing voorgesteld van de Marnixstraat 291-295, een groepje ‘vergeten monumenten’. De panden zijn na een brand in 1983 door het Woningbedrijf gerestaureerd, alsof het monumenten zijn (met herstel van roederamen e.d.). Thans zijn de panden eigendom van het stadsdeel Centrum. De vereniging heeft geconstateerd dat de panden niet ingeschreven staan in het rijks- of gemeentelijke monumentenregister en als ‘orde 2’ staan gewaardeerd op de waarderingslijst van het beschermd stadsgezicht. De panden zijn sindsdien slecht onderhouden. Het stadsdeel wil de panden op de markt brengen. Indien de panden in eigendom komen van een projectontwikkelaar of speculant is het voortbestaan niet gegarandeerd, ook al zou de ‘orde 2’-status in naam voldoende bescherming moeten bieden. De vereniging hoop dat de panden door Stadsherstel worden aangekocht. De monumentenplaatsing kan daartoe bijdragen.
- Met de Commissie Amsterdam van de Bond Heemschut is in dit verslagjaar samengewerkt op een aantal terreinen, waaronder de verwaarloosde panden, de handhaving van de gebouwde omgeving, reclame, monitoring van het Unesco Werelderfgoed en de herinrichting Damrak, Rokin en Vijzelstraat (de rode loper).

Organisatie

De VVAB is een bloeiende vereniging. De contributieverhoging, die in 2011 inging, heeft niet geleid tot een afname van het ledental. Het aantal actieve opzeggingen bedroeg 53, het aantal opzeggingen na contributieaanmaning 42, totaal aantal opzeggingen 95. Netto is het

ledental echter gestegen van 2.607 eind 2010 tot 2.702 eind 2011. Dit is goed nieuws, omdat hieruit blijkt dat de binding van de leden met de vereniging groot is. Ook uit de diverse activiteiten van de vereniging blijkt dat. Een korte greep uit het verenigingswerk van het afgelopen verslagjaar.

- Het bestuur heeft in het verslagjaar zeven keer vergaderd, op 8 juni 2011, 13 juli, 7 september, 9 november, 24 januari 2012, 14 maart en 9 mei. Een belangrijke verandering in de bestuurssamenstelling betrof het uit het bestuur treden van Walther Schoonenberg. Hij bekleedde van 2006 tot 2011 in het bestuur de functie van secretaris. In oktober 2011 werd hij door het bestuur voor twee dagen in de week aangesteld als bureausecretaris van de vereniging. Deze betaalde functie is niet verenigbaar met het bestuurslidmaatschap. Dingeman Coumou nam gelijktijdig de functie van secretaris op zich. In zijn nieuwe functie als bureausecretaris zal Walther Schoonenberg ongeveer hetzelfde werk blijven doen als hij als vrijwilliger deed, maar zal wel meer op de achtergrond treden om de nieuwe secretaris een kans te geven zichzelf in deze functie te profileren. De functie is ingesteld om de organisatie van de VVAB verder te professionaliseren en niet louter afhankelijk te zijn van vrijwilligers, ook al blijven zij de kern van het werk van de vereniging vormen.
- Hoe belangrijk het werk van vrijwilligers is, werd ook dit verslagjaar weer bevestigd door het werk van de werkgroepen, waarover door de werkgroepen zelf verslag wordt gedaan. De Werkgroep Waakhond heeft een nieuw lid gekregen, architect James Rijkschroeff; de Werkgroep Water heeft onder leiding van Dingeman Coumou een doorstart gemaakt; en er is onder leiding van Josine van de Voort een geheel nieuwe Excursiecommissie aangetreden.
- Over de Werkgroep Waakhond wordt echter nog opgemerkt dat het bestuur op verzoek van de werkgroep een brief heeft geschreven aan het stadsdeelbestuur waarin de noodklok werd geluid over de vaak gebrekkige wijze van de ter-visie-leggingen. Bouwtekeningen zijn onvolledig of ontbreken. Naar aanleiding van deze brief vond een gesprek plaats met een ambtenaar en de stadsdeelbestuurder en is ons beterschap beloofd. De kwestie heeft tevens tot een discussie geleid in het bestuur en de werkgroep zelf op welke wijze wij onze invloed op de planontwikkeling kunnen vergroten. Eerder in het planproces aanwezig zijn? Aanwezig zijn op de vergaderingen van de Welstandscommissie? De discussie daarover gaat nog voort.
- Behalve de werkgroepen zijn er nog individuele personen die belangrijk werk voor de vereniging hebben gedaan. In het bijzonder moeten Hendrik Battjes en Gerrit Vermeer worden genoemd. Zij hebben belangrijk inhoudelijk werk verricht, mede waardoor zo'n goed resultaat is bereikt op het Binnengasthuisterrein.
- Het bestuur wil zich in de komende jaren gaan vernieuwen, vooral ook verjongen. Met het aflopen van de statutaire zittingstermijn van de leden Van Rossem en Vroom en de beëindiging van het bestuurslidmaatschap van Schoonenberg bestaat de mogelijkheid een belangrijke stap daartoe te zetten. Voorstellen daartoe worden op de ALV van 2012 gedaan.
- Van Rossem blijft overigens hoofdredacteur van ons blad 'Binnenstad'. In 2011 zijn wederom zes nummers van ons goed ontvangen ledenblad verschenen. Het blad wordt vooral gemaakt door eindredacteur Juliet Oldenburger, met Van Rossem als eindverantwoordelijke. In het volgende jaar zal er meer overleg nodig zijn tussen het

bestuur en de hoofdredacteur die immers geen bestuurslid meer is. De opmaak van het blad wordt sinds nummer 250 niet langer verzorgd door de drukker, maar door een vrijwilliger. Hierdoor worden belangrijke kosten uitgespaard.

- Vrijwilligers hebben zich ook ingezet voor een tweetal activiteiten waar de vereniging zich heeft gemanifesteerd, het Open Monumentenweekend op zaterdag 10 en zondag 11 september 2011 en op de Amsterdam Verjaardag op donderdag 27 oktober 2011. Het Open Monumentenweekend was een groot succes: het aantal van 39.000 bezoekers in Amsterdam toont aan dat monumenten populair zijn en er dus ook een groot draagvlak bestaat voor het behoud van monumenten in Amsterdam. Ook voor de VVAB was het weekend een groot succes. De vereniging had een informatiestand in het Grachtenhuis, Herengracht 386, waar 60 nieuwe leden voor de vereniging werden ingeschreven. De Amsterdam Verjaardag werd voor het laatst in samenwerking met het Amsterdam Museum georganiseerd. Er werd gediscussieerd aan de hand van twee inleidingen over het onderhoud van monumenten. Sprekers waren Oscar Mendlik, directeur Monumenten van de Rijksgebouwendienst, André van Stigt, restauratiearchitect te Amsterdam en Jaap Hulscher, onderdirecteur van Stadsherstel Amsterdam. Het stadsdeel was vertegenwoordigd door mevrouw Van Pinxteren. Er was wederom een smakelijke taart van Cees Holtkamp.
- Op de Amsterdam Verjaardag werd voor het eerst door de vereniging een prijs uitgereikt voor de 'Beste Restauratie van het Jaar'. Er is aan deze prijs geen geldbedrag verbonden - het is een symbolische prijs - voor wat de vereniging een goede restauratie kan noemen. Het criterium luidt: 'Wie heeft er het afgelopen jaar een belangrijk monument op voorbeeldige wijze opgeknapt, met veel liefde, begrip en respect voor het monument en nieuw leven gegeven aan dat monument, waardoor de binnenstad in het algemeen en het desbetreffende monument in het bijzonder er aanzienlijk op vooruit is gegaan.' De prijs werd uitgereikt aan Kees Doornenbal van Rappange & Partners Architecten voor de restauratie van de Sibbelwoningen aan de Hoogte Kadijk 112-150. In het persbericht werd aandacht besteed aan de problematiek van de monumenten in bezit van de woningcorporaties. De voorbeeldige restauratie van de Sibbelwoningen bewijst dat corporaties monumenten wel degelijk goed kunnen opknappen en beheren, als ze maar willen. En als ze, zoals hier is gebeurd, het feitelijke werk uitbesteden aan een goede restauratiearchitect.
- Ook de maandelijks borrels vervulden hun functie. Soms lijken het extra ledenvergaderingen. Het afgelopen verslagjaar vond de borrel in de Kalvertoren plaats. Het bezoek aan de borrel neemt echter zo toe, dat omgekeken moet worden naar een andere locatie. Op de borrels waren meestal wel deelraadsleden aanwezig en een enkele keer ook stadsdeelbestuur Oranje.

(vastgesteld door het bestuur op 9 mei 2012)